

Falder gennem tiden

BO GREEN JENSEN

Tiden går, verden drejer. Det er mere end 40 år siden, at min første tekst til avisen blev trykt. Jeg anmeldte Hilma Wolitzers *Hearts*, som Lindhardt og Ringhof udgav på dansk. Det var 30. oktober 1981.

I november fulgte et Philip Roth-portræt, som tog afsæt i *Zuckerman Unbound*, den anden bog i forfatterens autofiktive sekvens. I maj 2018 skrev jeg Roths nekrolog. Jeg læser og hører stadig det hele, for jeg sætter pris på kontinuitet. Det gør alle de rigtige elskere. Det var titlen på en ret god roman om Georg Brandes, som svenskeren Lars-Olof Franzen skrev i 1983.

ANMELDERLIV

De bedste pressevisninger har været med mine døtre. Jeg fik lov at dele tre barndomme, ikke på én gang, men i sekvens.

Jeg var på det tidspunkt Visiting Fellow ved Yale University i Connecticut. Jeg havde i foråret '81 fået udgivet to bøger, en lille roman og en omfangsrig digtsamling, som var blevet positivt modtaget. Weekendavisens kulturredaktør, Flemming Behrendt, kom helt til New Haven for at spise frokost og love mig gunstige vilkår. Han overdrev lidt, skulle det snart vise sig.

Jeg tilbragte ti år som præker tilknyttet freelancearbejder, før jeg blev fastansat. Jeg havde æren af at skrive den første forside, da vi fik en bogsektion. Det var i 1989. Teksten handlede om Ib Michaels *Kilroy, Kilroy*. I 1992 arvede jeg filmområdet, da Jan Kornum Larsen døde for tidligt. Jeg havde skrevet om film andre steder. Nu spurgte Peter Wivel, om jeg ville være kulturredaktør eller filmanmelder. Jeg har aldrig fortrudt, hvad jeg valgte.

Flemming bor i Frankrig nu. Han skrev i 2019 en gavmild biografi, *Livrusen*, om Henrik Pontoppidan. Han kom for at tale om bogen, da byen genåbnede efter covid. Vi drak kaffe sammen på Gråbrødre Torv. Før '89 drak jeg alkohol,

men ellers var topografien intakt. Vi sad midt i skrøbeligheden. Vi kunne være karakterer i Jørgen Gustava Brandts *Pink champagne*.

SOM ANMELDER FÆRDES MAN i en firkant, en kodet by med semantiske mærker i ånden fra Paul Austers *New York*-trilogi. Yderpunkterne er Empire på Nørrebro, CinemaX på Fisketorvet, Park Bio på Østerbro og Vester Vov på Vesterbro. Men som regel vises dagens film i Grand, Palads, Imperial eller Dagmar. Byen har arkæologiske lag, og det samme har kronologien. Man falder gennem tiden og bliver på hvert hjørne mødt af venlige genfærd.

Det sker stadig oftere for mig, og jeg lander nu i de dybeste lag. Det har sikkert noget med alder at gøre. Jeg fylder 67 om lidt, og i en anden tid ville jeg gå på pension. Det gjorde man, det skulle man, da jeg begyndte. Nu er udfasningsdatoen skudt. Vi lever så sundt, at økonomien ikke kan bære demografien. Vi skal faktisk helst arbejde, til vi er 80.

På vej fra Grand til Pilestræde passerer jeg hjørnet af Kattesundet og Frederiksberggade. Nu ligger der en tøjbutik, men de gamle bogstaver på facaden er malet op, så guldet skinner. Der står Metropol med svungen *art nouveau*-skrift. Her var biografen, som viste *Disneys Juleshow*. Min mor, som var ansat på Rigstelefonen, tog mig med ind at se det hvert år. Vi spiste på den kinesiske restaurant; vi så juleudstillingen i Daells Varehus; vi gik i Metropol. Det var de samme tegnefilm som nu. Til sidst kom et klip fra den næste Disney-film. Det var i Metropol, at jeg så *Mary Poppins* i 1965.

Andre morgener kommer jeg fra Hovedbanegården og passerer Cirkusbygningen. Om sommeren var her cirkus, men om vinteren blev salen til en fornem biograf. World Cinema havde byens bedste lærred, det eneste, som kunne vise film i CinemaScope. Her så jeg Tony Richardsons *The Charge of the Light Brigade*. Der var dansk premiere 27. september 1968.

Jeg forstod ikke helt, hvad »den lette brigade« betød. Men jeg var fascineret og fandt Tennysons digt om de tapre 600, der red ind i Dødens Dal mod bedre vidende. Jeg var klar til at more mig over Harry Flashmans forsøg på at ride væk fra slaget i *Levemand ved fronten*. Jeg var på forkant, da fenrik Landfrey, den sidste levende soldat fra Krim, spillede fanfaren på Pearls Before Swine-albummet *Balaklava*,

dét med en detalje fra Bruegels *Dødens triumf* udenpå.

Der gik derimod år, før jeg indså, hvor giftig kolonitiden var. På engelsk havde vi Commonwealth Studies. I dag siger man Post-Colonial. Vi diskuterede, om *Heart of Darkness* var tilstrækkelig kritisk. Jeg nåede Conrad via Coppolas *Apocalypse Now*. Den film gik i Tivoli Bio. Bob Fosses *Cabaret* var i Rialto. Kubricks *A Clockwork Orange* var i Dagmar, som Henning Carlsen drev dengang. Det var i køkkenet hos Henning, at vi mødtes med Sydney Pollack, som kom til Danmark for at protestere mod visning af *pan-scan*-kopier i tv.

VI ER NÆSTEN ved begyndelsen nu. Til sidst går man rundt i knædyb erindring og et netværk af mulige tidslinjer. Man er manden fra titelsekvenser, der blev skabt af Saul Bass med disciple. Figuren, som falder i *Vertigo* og *Mad Men*.

Berlingske havde et fysisk arkiv. Det blev afviklet, da

ILLUSTRATION: GITTE SKOV

digitaliseringen kom. Nu deler dagbladene Infomedia, som kun går tilbage til 1991. Så de første ti år er forsvundet. Men siden da har jeg afleveret 5.294 artikler. Det er *da noget*.

Jeg lærte mest af musikken og i biografen. Det er vistnok min pointe. Litteratur var i højere grad noget tillært, i hvert fald de kanoniserede tekster. Jeg holder meget af de mørke sale, som ser forkerte ud i dagslys, når der er slukket for fremviseren, og væggen i den platoniske grotte bliver grå.

De bedste pressevisninger har været med mine døtre. Dagene blev levende på en ny måde. Mine kolleger fandt smilene frem og var til at kende som mennesker. Vi holdt op med at være meningsmaskiner. Jeg fik lov at dele tre barndomme, ikke på én gang, men i sekvens.

Jeg glæder mig til at se julefilm med familien. Vi skal være i Snekkersten sammen. Når det lykkes, er vi fem generationer. Lige den dag må sneen godt falde, så kaminilden afgiver ekstra magi. Vi ser ikke altid det samme på filmen, men vi lærer af hinandens musik.

SARAH VON ESSEN

UDVALGT AF

OFFENTLIGT RUM

Duften af bog

Biblioteket Frederiksberg

På Frederiksberg føres for tiden en kampagne for kommunens biblioteker, og plakater med billeder af glade lånere fylder så fint i bybilledet. Min favorit er klart den med de tre gråhårede kvinder, der griner og svinger med bogpakkede muleposer. Frederiksberg Hovedbibliotek blev bygget i 1935 og er for nylig genåbnet efter en virkelig smuk og respektfuld restaurering. Bøgerne findes overalt, på hylder og borde, hvor bibliotekarer har stablet dem sirligt efter tema, for eksempel er her et bord med titler om og fra 1930'erne. »det opbrudsår, Frederiksberg Hovedbibliotek er født ind i«. På nabobordet lover andre bøger »et pusterom fra hverdagen og tilværelsens udfordringer«. Biblioteket er utvivlsomt det perfekte sted at søge varme, ly og læ i en kold tid.

Biblioteket Frederiksberg

SOCIALE MEDIER

@Number10cat

Katten Larry

Larry er en kat. En gråstrøbet, 15-årig hankat med et seriøst arbejde: *Chief Mouser to the Cabinet Office* i Downing Street 10, altså chefmusefanger for den britiske premierminister. Larry tweeter om sit arbejde på @Number10cat. Kontoen er uofficiel, og det er her, Larry kaster hårboller op om de konservative, der p.t. bor hjemme hos ham. Udadtill er Larry selvfølgelig den perfekte diplomat, men på det sociale medie kan han være sig selv, han tweetede for eksempel tidligt i Liz Truss' korte regeringsperiode, at hun var forhenværende premierminister, »hun ved det bare ikke endnu«. For nylig ønskede Larry hende imidlertid tilbage, men det er kun, fordi Rishi Sunak er flyttet ind med en dum hund. Hankatten Munich Mouser, der var kat hos både Neville Chamberlain og Winston Churchill, har i øvrigt en interessant historie: Missen fik sit ikke helt venligt mente tilnavn af Churchill, der overtog den, da han flyttede ind i Downing Street sammen med Nelson, en kat med et utvetydigt patriotisk navn. De to katte blev aldrig venner, og det er derfor mere end bare ærgerligt, at de således ikke kunne tweete deres uenigheder om mus, mænd og tilpasningspolitik.

Larry mjaver på Twitter

PRESEFFOTO: BRIAN ARIS, CNN FILMS

STREAMING

Lady Boss: The Jackie Collins story

Instruktør: Laura Fairrie

Forfatteren Jackie Collins var skuespilleren Joan Collins' lillesøster, og Jackie er her desværre ikke længere. Jackie skrev romaner om kloge, glamourøse kvinder, der kunne lide at knalde, og som havde held med at hævne sig. Sidste år kom en dokumentar om Jackie, der handler om forholdet til Joan med flere. Jackie skrev om det, hun kendte, hun tog noter, fotograferede og filmede sit Hollywood, og også her er arkivmaterialet en guldgrube. Barbara Cartland fandt hendes bøger afskyelige, flere kloge kritikermænd tøede og udskammede læserne. Selv lo Jackie hele vejen til banken. Portrættet er dog ikke kun *light*, ifølge Jackies børn gemte deres mor sig bag det store hår, mens hun sørgede for, at hendes heltinder fik deres *happy endings*.

Kan ses på Filmstrøben

STREAMING

This is Joan Collins

Instruktør: Clare Beavan

Joan Collins er nok bedst kendt for at spille Alexis Carrington Colby i tv-serien *Dollars*, som gik i monopoifjernsynet søndag eftermiddag i 1980'erne. Joan Collins (født 1933) er her lykkeligvis endnu, hun lever livet på Instagram, hvor hun ofte ses plaskende i en sydfransk pool eller til frokost med venner i London og Los Angeles. Nu fortæller hun om sit lange liv i portrætfilm *This is Joan Collins*, en historie om, »hvordan det føles at få det, man vil have«. Arkivmaterialet er overvældende. Joan begyndte karrieren som træner, hun var og er fortsat en arbejdsbi (når hun ikke lige plasker og luncher). Hun festede med Lana Turner og Ava Gardner, giftede sig for mange gange med udelige mænd, sled i B-film og blev genopdaget med *Dollars*. Hun kaldte sig feminist, dengang det ikke var moderne, og optrådte med bare bryster i magasinet *Playboy* i 1983. I dag har hun overlevet det hele og dem alle, og hun holder sig ikke tilbage, særligt Blake, alias skuespilleren John Forsythe (1918-2010), fremstår forfængelig og fjollet. Det gælder altså tydeligvis om at blive gammel nok til, at man kan fortælle sin historie uden indblanding fra jævnaldrende.

Kan ses på C More og Filmstrøben

MUSIK

Barbra Streisand

Live at the Bon Soir

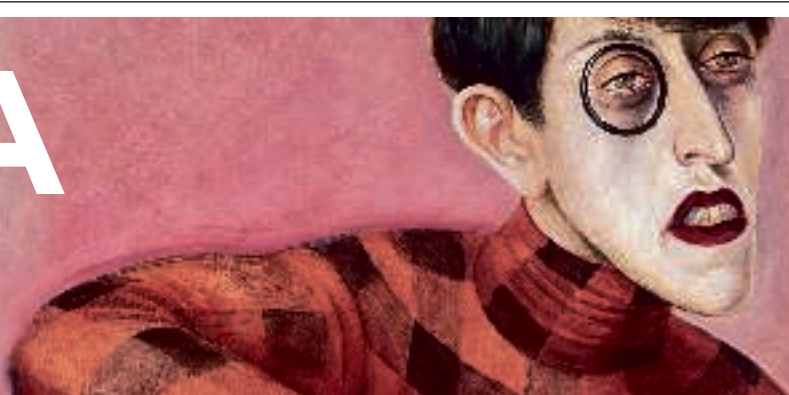
I 1962 var Barbra Streisand blot 20 år. Hun var endnu ikke en stjerne, eller det vil sige, hun sang for fulde huse i West Village-natklubben Bon Soir. Det havde hun gjort i to år, nu havde hun kontrakt med Columbia Records, og pladeselskabet ønskede, at en liveoptagelse skulle blive Streisands første album. Columbia endte imidlertid med at foretrække et studiealbum, og *Live at the Bon Soir*, Streisands 57. album, er først nu udkommet! Lyden er restaureret, den nu 80-årige Streisand har fortalt *The New York Times*, at da hun optrådte i 1962, dinglede de små højtalere over hendes hoved, »man kunne høre dem hvæse«. Nu kan man kun høre Streisand tralle, flirte og fjolle. Hun er så naturligt koket, hvis det er muligt, og hun synger, så nakkehårene rejser sig ret op. Den unge kvinde er allerede sig selv, fortolkningerne er hendes alene, looket ligeså. Inden hun bryder ud i »Cry Me a River«, fortæller hun publikum, at hun har sin kærestes habit på, og da den selvsamme sang er færdig, udbryder et af hendes bandmedlemmer: »Lad os bare tage hjem nu! Det er alt for vildt, det kan ikke overgås, men Streisand var jo kun lige begyndt.

Kan høres, hvor De lytter til musik

LOUISIANA

» Årets vigtigste og vildeste udstilling viser de gyldne og brølende 1920'eres kulturelle eksplosioner og nybrud i Tyskland. Der er ufattelig mange ligheder til vores egne 2020'ere.«

Weekendavisen

DET KOLDE ØJE & AUGUST SANDER
— TYSKLAND I
1920'ERNE